

PREVENTIVNÍ PROGRAM

ZŠ A MŠ JANKOV

ŠKOLNÍ ROK 2025/2026

zpracovala: Jitka Peroutková

OBSAH:

- 1 Úvod
- 2 Popis současného stavu problematiky
 - 2.1 Charakteristika školy
 - 2.2 Analýza stavu ve škole z hlediska SPJ
 - 2.3 Zdůvodnění potřeby programu
- 3 Cíle a zaměření programu
 - 3.1 Cíle
 - 3.2 Zaměření
- 4 Realizace
 - 4.1 Metody a formy
 - 4.2 Zapracování prevence do vzdělávacího procesu
 - 4.3 Navržený způsob realizace
- 5 Měření efektivity programu
- 6 Statistická data
- 7 Kontakty s jinými organizacemi
- 8 Rozpočet programu
- 9 Závěr
- 10 Přílohová část
 - Příloha č.1 Dokumenty (vnější zdroje pro tvorbu PP)
 - Příloha č.2 Školní poradenské pracoviště
 - Příloha č.3 Hodnocení MPP 2023/2024
 - Příloha č.4 Program proti šikanování
 - Příloha č.5 Strategie prevence a řešení školní neúspěšnosti žáků

Předkladatel: ZŠ a MŠ Jankov

Údaje o škole: Základní škola a mateřská škola Jankov, okres Benešov

Na Náměstí 29

257 03 Jankov

IČ: 75033364

Tel.: 317833235

<http://zs.jankov.net>

email:zs@jankov.net

Zodpovědná osoba: Jitka Peroutková

Školní poradenské pracoviště: Iva Chmůrová (kariérová poradkyně)

Jitka Peroutková (metodik prevence)

Mgr. Lucie Jonsztová (speciální pedagog)

Mgr. Lucie Macešková (výchovná poradkyně, vedoucí ŠPP)

1 ÚVOD

Nárůst různých sociálně patologických jevů /zneužívání návykových látek, alkoholu, kouření, záškoláctví, šikanování a jiných/ v populaci mládeže a dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací nejen o drogové problematice /přiměřeně věku žáků/, naslouchat jejich problémům, otevřeně s nimi hovořit i na neformální úrovni, posilovat jejich sebevědomí, rozvíjet sociální komunikaci a spolupráci.

Naše škola připravuje a realizuje Preventivní program, který vychází z metodických pokynů MŠMT /viz. příloha č.1/.

2 POPIS SOUČASNÉHO STAVU PROBLEMATIKY

2.1 Charakteristika školy

Naše škola je úplná základní škola s devíti ročníky a devíti třídami. Součástí školy je mateřská škola, školní družina a školní jídelna. Kapacita školy je 220 dětí. Za poslední tři roky se počet dětí pohybuje od 130 do 150 dětí. Průměrný počet žáků ve třídě nepřekračuje dvacet. Školu navštěvují žáci místní a žáci dojíždějící z dalších více než 20 obcí, z nichž některé leží mimo spádovou oblast naší školy.

Budova školy se nachází na náměstí, jsou zde všechny třídy i školní družina. Školní jídelna je vzdálena asi 200 metrů. Žáci sem docházejí v doprovodu učitelů. Děti, které jdou z oběda do družiny, vodí také dospělí. Škola je od roku 1927 ve stejné budově, která prošla několika rekonstrukcemi /např. výměna oken a elektroinstalace, plynová kotelna, nová fasáda, nové učebny, nové sociální zařízení, zvětšení prostorů školní družiny, úprava školního dvora/. Ve školním roce 2018/2019 začala rekonstrukce půdních prostor. Dokončena byla v roce 2020. Byly vybudovány dvě nové odborné učebny, které slouží zejména k výuce cizích jazyků, informatiky a přírodovědných předmětů.

Škola má vlastní tělocvičnu, která je kromě vyučování tělesné výchovy využívána pro činnost kroužků, školní družiny, na divadelní představení, výchovné koncerty, vystoupení žáků. Tělocvična také prošla rekonstrukcí /nová střecha, zateplení fasády, nátěr parket/.

Máme specializovanou počítačovou učebnu připojenou na internet, cvičnou kuchyni, školní zahradu. Na plánech kompletní proměny zahrady pracovali žáci během minulých školních let. Kmenové třídy jsou specializované pro výuku jazyků, matematiky, chemie a

přírodopisu. Každá třída je vybavena notebookem a připojením k internetu. Učebny postupně vybavujeme nejen novým nábytkem, ale i interaktivními tabulemi nebo dataprojektory. Ve třídách na 1. stupni je soubor her, které mohou žáci využívat o přestávkách.

Školní družina je vybavena množstvím her. Vychovatelky organizují besídky, soutěže, přehlídky a akce, které prezentují školu na veřejnosti.

Věnujeme péči nadaným dětem a dětem se specifickými poruchami učení a chování. Pravidelně s nimi pracuje vyškolená učitelka.

V posledních několika letech žáci přetváří vnitřní prostory školy svými kresbami a fotografiemi z různých akcí školy.

Jsme základní škola s právní subjektivitou. Ve všech ročnících vyučujeme podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání Škola – základ života.

2.2 Analýza stavu ve škole z hlediska sociálně patologických jevů

Ve školním roce 2007/2008 jsme zaznamenali první pokus o šikanování mladších spolužáků. Tento incident byl podchycen v začátcích a okamžitě řešen. Ve školním roce 2009/2010 jsme řešili ve spolupráci s PČR a OSPoDem šikanu dívek ze 7. a 8. třídy. Zápis je součástí deníku MP. Další řešené situace jsou zaznamenány v deníku MP a výchovné poradkyně.

V roce 2007 proběhlo v 7. ročníku šetření zaměřené na klima třídy a na vzájemné vztahy. Toto šetření prováděli zkušení psychologové ze SVP v Dobřichovicích, kteří na základě výsledků doporučili sezení se třídou zaměřené zejména na podporu kooperace a soudržnosti třídy. V roce 2008 v 8. ročníku se konaly „Stmelovací dny“. V roce 2009 se uskutečnily „Stmelovací dny“ v dalším 8. ročníku. Závěrečná zpráva je součástí hodnocení grantu a hodnocení MPP 2009/2010.

V listopadu 2013 se uskutečnil preventivní program pro 2. stupeň na téma Bezpečná práce na internetu, který zrealizovalo Národní centrum bezpečného internetu. Během 1. pololetí školního roku 2013/2014 v 9. třídě proběhl Program prevence sociálně patologických jevů – Satiterapie pro život, který vedl Bc. Jan Koláčný. Jednotlivé bloky nesly názvy: Seznámení a komunikace, Sebepoznání, Konflikty, Závislosti, Sexualita a Krize.

Od prosince 2017 proběhají každoročně v každé třídě programy Městské policie Benešov. V 1. - 3. třídě je program zaměřen na bezpečné chování, ve 4. a 5. třídě na dopravní výchovu. Na 2. stupni žáci absolvují programy s názvy: Šikana a kyberšikana, Trestní odpovědnost dětí a mládeže, Dítě jako oběť násilného a mravnostního útoku, Kde se vzali?, Domácí násilí.

Od roku 2022 jsme navázali spolupráci s nrap. Jaroslavem Bicanem (Policie ČR – oddělení tisku a prevence). Během prvního dne proběhly besedy na 1. stupni. Tyto besedy byly zaměřeny na dopravní výchovu, osobní bezpečí, mezilidské vztahy (šikana, krádeže, fyzické napadání, virtuální svět, kyberšikana), základy trestní odpovědnosti. Druhý den se na 2. stupni uskutečnily besedy se zaměřením zejména na tísňové linky, nebezpečné nálezy, krádeže, přepadení, návykové látky, virtuální bezpečí, kyberšikanu, trestní odpovědnost, trestní činnost dětí a mládeže, drogy.

Škola má každoročně zájem o bezplatné semináře pro pedagogické sbory, které organizuje VISK. Semináře, které jednotliví pedagogové absolvovali, jsou zveřejněny ve Výroční zprávě školy.

Od školního roku 2020/2021 se ve 3. – 6. ročníku vyučuje nový vyučovací předmět Osobnostní a sociální výchova (OSV). V 1., 2., 7. – 9. ročníku zůstávají klasické třídnické hodiny. Od školního roku 2021/2022 se OSV vyučuje i v 7. ročníku.

Během října 2020 ve 4. – 9. ročníku proběhlo testování Dotazníkem B-3 a ve 3. ročníku Dotazníkem B-4. Oba dotazníky jsou zaměřeny na klima třídy a vztahy mezi dětmi. Testování i jeho vyhodnocení proběhlo ve spolupráci TU, VP, MP a školního psychologa. Na základě výsledků pracovali třídní učitelé s třídními kolektivy. Testování bude probíhat každoročně.

Ve školním roce 2023/2024 jsme šetřili šikanu a kyberšikanu mezi některými žákyněmi 8.ročníku. Závěry byly poskytnuty PČR a OSPODu k dalšímu šetření.

Ve školním roce 2024/2024 jsme navázali spolupráci s Centrem Pochodeň a s Magdalenou o.p.s. Bližší informace jsou k nahlédnutí u metodika prevence.

2.3 Zdůvodnění potřeby programu

Z vyhodnocení dotazníků vyplývá, na které oblasti bychom se měli zaměřit. Cíle našeho PP budou směřovat na zlepšení klimatu ve třídách, na zkvalitnění komunikace a spolupráce v rovinách: žák – žák, žák – učitel a opačně, učitel – učitel, učitel – rodič a opačně.

Problémem, na který bychom se rádi v budoucnu zaměřili, je nezájem části žáků a jejich rodičů o vzdělávání. Ne všichni rodiče využívají možnosti navštívit školu a daného vyučujícího kdykoli po předchozí domluvě.

Další věc, kterou bychom chtěli zlepšit, je zájem dětí o úpravu a údržbu své třídy.

3 CÍLE A ZAMĚŘENÍ PROGRAMU

3.1 Cíle

	CÍL č.1
Cíl:	týmově řešit aktuální problémové situace
Ukazatele dosažení cíle:	učitelé a žáci se obracejí na Školní poradenské pracoviště o pomoc
Zdůvodnění cíle:	týmově spolupracovat s žáky, kteří mají nějaký problém
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Zkvalitnit komunikaci mezi dětmi a dospělými, prohloubit spolupráci mezi sborovny a vedením školy

	CÍL č. 2
Cíl:	primární prevence v oblasti látkových i nelátkových závislostí
Ukazatele dosažení cíle:	třídnické hodiny a schůzky, realizované besedy a programy
Zdůvodnění cíle:	minimalizovat výskyt návykových látek
Návaznost na dlouhodobé cíle:	výchova žáků ke zdravému životnímu stylu

	CÍL č.3
Cíl:	Využívat třídnické hodiny a hodiny OSV k práci s kolektivem

Ukazatele dosažení cíle:	Učitelé si na pravidelných setkáváních vyměňují své nové zkušenosti s vedením těchto hodin a sami si vyhledávají aktivity nebo webináře
Zdůvodnění cíle:	Stmelování kolektivu třídy i pedagogického sboru, předcházení a řešení problémů
Návaznost na dlouhodobé cíle:	zlepšit klima tříd i školy

	CÍL č. 4
Cíl:	Prevence vandalismu
Ukazatele dosažení cíle:	Třídnické hodiny, OSV, informovanost rodičů
Zdůvodnění cíle:	Minimalizace případů, kdy byl poškozen majetek školy
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Vzájemná spolupráce mezi rodinou a školou, informovanost všech žáků v oblasti rizikového chování, rozvoj sociálně komunikativních dovedností

3.2 Zaměření

Program prevence je zaměřen na:

1. – 5. ročník:

- společné stanovení pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- vnímání individuálních odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umět říci „ne“
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu
- základy etické výchovy
- důraz na spolupráci s rodiči
- široká nabídka volnočasových aktivit

6. – 9. ročník:

Přechod na II.stupeň základní školy přináší řadu změn a z nich vyplývajících zátěžových situací (změna třídního učitele, střídání vyučujících v jednotlivých předmětech, odchod některých spolužáků a příchod nových, zvýšené nároky na objem a strukturu učiva).

- vzájemné poznávání žáků

- vytváření vztahů důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému chování (šikanování, kyberšikaně, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí,...)
- začlenění nových žáků do třídy
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- modelové situace poskytující návody k řešení problémů

4 REALIZACE

4.1 Metody a formy

Prevence SPJ je součástí školního vzdělávacího programu naší školy. Témata na sebe navazují a rozšiřují se.

Metody a formy:

- ve výuce jednotlivých předmětů /výklad, samostatná práce, skupinová práce, projektové vyučování, referáty, slohová práce, práce s internetem, video, DVD, práce s knihou/
- besedy, přednášky, diskuse
- zpětná vazba a reflexe
- výtvarné, dramatické, neverbální a pohybové techniky
- brainstorming
- individuální, týmová práce s problémovým žákem
- školní samospráva /společná příprava akcí a řešení problémů/
- třídní akce
- konzultační hodiny Školního poradenského pracoviště

- aktivity žáků mimo výuku / výlety, akce, soutěže, kroužky/
- semináře pro pedagogy
- seznámení rodičů s PP /schůzka Klubu rodičů, webové stránky
školy, třídní schůzky, Dny otevřených dveří/

4.2 Zapracování prevence do vzdělávacího procesu

Rozsah (počet vyučovacích hodin) specifické prevence obsažený ve školním vzdělávacím programu pro jednotlivé ročníky.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Prevence šikany a projevů agrese	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Prevence kyberšikany	0	1	1	1	1	1	0	1	1
Prevence záškoláctví	1	1	1	1	1	0	0	1	0
Prevence rizikových sportů	1	0	0	1	0	0	0	1	0
Prevence rizikového chování v dopravě	1	1	1	1	1	0	0	0	0
Prevence rasismu a xenofobie	0	0	1	0	0	0	1	1	0
Prevence působení sekt a extrémistických náboženských směrů	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Prevence rizikového sexuálního chování	0	0	0	0	1	0	0	1	1
Prevence užívání tabáku	0	1	1	1	1	1	1	1	0
Prevence užívání alkoholu	0	1	1	1	1	1	1	1	1
Prevence užívání dalších návykových látek	0	1	1	1	1	1	0	0	1
Prevence závislostního chování pro nelátkové závislosti (hazard, počítačové hry apod.)	0	1	1	1	1	1	1	1	1

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Prevence poruch příjmu potravy	0	0	0	0	0	1	0	1	1
Prevence kriminálního chování	0	1	1	1	1	1	0	0	1
Prevence duševních onemocnění a psychických problémů	0	0	0	0	0	0	0	1	1

4.3 Navržený způsob realizace

Žáci: - ve výuce - 1. stupeň - převážně v Prvouce, v Přírodovědě, v Osobnostní a sociální výchova

- 2. stupeň - převážně ve Výchově ke zdraví, v Osobnostní a sociální výchově, v Občanské výchově,

v Chemii, ale i Českém jazyce, v Dějepise, v Zeměpise

- besedy, přednášky, referáty, projekty

- mimo výuku - akce školy, akce třídy

- soutěže, výlety, kroužky

- školní samospráva

Pedagogové: - semináře

- publikace, letáky, internet

- časopisy Prevence, Moderní vyučování, Rodina a škola, Informatorium
- vyhlášky a metodické pokyny

Rodiče. - plenární schůze Klubu rodičů

- webové stránky
- třídní schůzky, konzultační dny
- knihovna a nástěnka ve škole

5 MĚŘENÍ EFEKTIVITY PROGRAMU

Cíle programu budou sledovány. Výsledky budou zaznamenávány a vyhodnocovány. K měření efektivity programu bude použito:

- schůzek školního poradenského pracoviště
- sociometrických šetření /v případě potřeby/
- hodnocení akcí žáky i učiteli /okamžitá zpětná vazba/
- jednání na pedagogických radách /zápisy z těchto schůzí/

6 STATISTICKÁ DATA

V letošním školním roce proběhne testování třídních kolektivů. Výsledky budou zpracovány a zaznamenány. Toto testování je naplánováno na začátek každého školního roku.

7 KONTAKTY S JINÝMI ORGANIZACEMI

Škola spolupracuje s těmito subjekty: - Magdaléna o.p.s.

- PPP Benešov a Vlašim
- Policie ČR (nprap. Jaroslav Bican)
- OÚ Jankov
- MěÚ Votice
- SVP Dobřichovice
- občanské sdružení JULES A JIM
- Bc. Jan Kolářský
- Národní centrum bezpečného internetu
- OSPOD
- Městská policie Benešov
- Centrum Pochodeň

8 ROZPOČET PROGRAMU

Finanční zabezpečení je zajištěno z části školou, OÚ Jankov, Klubem rodičů a žáky školy.

9 ZÁVĚR

Postupy při řešení problémových situací jsou uvedeny v Krizovém plánu školy a v Pravidlech pro udílení výchovných opatření (součást Školního řádu). Naším cílem je dále pracovat na sjednocení základních kroků těchto postupů při zachování individuality jednotlivých situací.

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci.

PP bude průběžně kontrolován a vyhodnocován metodikem prevence a podle výsledků může být upravován. S výsledky budou seznámeni ostatní učitelé na pedagogických radách.

10 PŘÍLOHOVÁ ČÁST

Příloha č. 1

Metodický pokyn: - MŠMT Č.j. 21291/2010-28 k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů

ve školách a školských zařízeních

- MŠMT Č.j. 21149/2016 k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních

- MŠMT Č.j. 14 423/99 k projevům rasismu, xenofobie a intolerance

- MŠMT Č.j. 10 194/2002 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

- MŠMT Č.j. 25 884/2003 ke spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané

Zákon č.359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně dětí

Zákon č.65/2017 o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek

Závazný pokyn Policejního prezidenta č.179/2000

Vyhláška č.116/2011 o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Příloha č. 2

Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště (dále jen ŠPP) je zřizováno školou a poskytuje poradenské a konzultační služby žákům, jejich zákonným zástupcům a pedagogům.

Činnost našeho ŠPP zajišťuje výchovný poradce, školní metodik prevence a psycholog. V součinnosti s tímto týmem je zajištěna spolupráce všech pedagogických pracovníků, včetně asistentů pedagoga. Naším společným cílem je aktivně napomáhat při vytváření zdravého školního klimatu, posilovat pozitivní vztahy mezi všemi subjekty naší školy, zkvalitňovat péči o děti se speciálními vzdělávacími potřebami a intenzivně se angažovat v oblastech primární prevence.

Jméno	Pozice	E-mail	Konzultační hodiny
Mgr. Lucie Macešková	výchovná poradkyně, vedoucí ŠPP	vypmep@jankov.net lucie.maceskova@jankov.net	čtvrtek 11:30 – 12:15
Jitka Peroutková	metodik prevence	vypmep@jankov.net jitka.peroutkova@jankov.net	čtvrtek 11:30 – 12:15
Mgr. Lucie Jonsztová	speciální pedagog	lucie.jonsztova@jankov.net	čtvrtek 11:30 – 12:15
Iva Chmúrová	kariérová poradkyně	iva.chmurova@jankov.net vypmep@jankov.net	čtvrtek 11:30 – 12:15

Činnost poradenských pracovníků je vymezena Vyhláškou 72/2005 Sb.

Hlavní cíle ŠPP

- spolupracovat na kvalitním sociálním klimatu školy
- poskytovat metodickou pomoc při řešení psychologických a speciálně pedagogických problémů

- pracovat se všemi subjekty školy a vytvářet tak širokou základnu primární prevence školní neúspěšnosti a sociálně nežádoucích jevů
- připravovat podmínky a rozšířit možnosti integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- prohlubovat včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů
- pomáhat žákům (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami) a jejich rodičům při volbě studia
- prohlubovat a zlepšovat spolupráci a komunikaci mezi školou a rodiči
- individuálně přistupovat ke každému žákovi
- poskytovat metodickou podporu učitelům
- koordinovat služby s ostatními poradenskými zařízeními
- hledat cesty k řešení specifických problémů nejrůznějšího charakteru

Příloha č. 3

	CÍL č.1
Cíl:	vytvořit ve škole klidnou, pozitivní atmosféru beze strachu posilovat komunikační dovednosti (schopnost řešit problémy, konflikty, neúspěchy a kritiku)
Ukazatele dosažení cíle:	proškolení pedagogů (samostudium, semináře, webináře)
Zdůvodnění cíle:	zvýšení kompetencí zefektivňuje práci pedagogických pracovníků, zkvalitňuje výchovné působení na žáky, předcházení záškoláctví
Návaznost na dlouhodobé cíle:	zapojení do systému prevence více učitelů, zlepšení vnitřního prostředí školy
Vyhodnocení:	Na vytvoření klidné, pozitivní atmosféry stále pracují všichni zaměstnanci školy.

	CÍL č. 2
Cíl:	primární prevence v oblasti látkových i nelátkových závislostí
Ukazatele dosažení cíle:	třídnické hodiny a schůzky, realizované besedy a programy
Zdůvodnění cíle:	minimalizovat výskyt návykových látek
Návaznost na dlouhodobé cíle:	výchova žáků ke zdravému životnímu stylu
Vyhodnocení:	Během třídnických hodin jsme se věnovali i prevenci závislostí.

	CÍL č. 3
Cíl:	Prevence vandalismu
Ukazatele dosažení cíle:	Třídnické hodiny, OSV, informovanost rodičů
Zdůvodnění cíle:	Minimalizace případů, kdy byl poškozen majetek školy
Návaznost na dlouhodobé cíle:	Vzájemná spolupráce mezi rodinou a školou, informovanost všech žáků v oblasti rizikového chování, rozvoj sociálně komunikativních dovedností
Vyhodnocení:	Na naplnění tohoto cíle stále pracujeme.

PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

1./ Definice šikany dle MŠMT Čj.: 22294/2013-1

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky např. v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Rovněž se může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu.

Pedagogičtí pracovníci školy jsou s tímto MP MŠMT seznámeni.

2./ Metodika řešení problému

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli hraje strach obětí, pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stádia a formy šikanování /viz. příloha/.

KRIZOVÝ PLÁN „A“

Zahrnuje situace, které škola zvládne řešit vlastními silami /např. řešení počátečního stadia šikanování/.

Kroky: 1/ rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili a s oběťmi

2/ nalezení vhodných svědků

3/ individuální, popřípadě konfrontační rozhovory se svědky

Přímá konfrontace obětí s agresory je nepřípustná!!!

4/ zajištění ochrany obětí /umístění žáka do chráněného prostředí s dohledem dospělé osoby/

5/ rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Rozhovory – v pořadí obětí, svědci, agresori

Dle situace je možno oddělit agresory od kolektivu, aby nemohli ovlivnit svědky.

Je třeba zjistit: - kdo je oběť, popřípadě kolik je obětí

- kdo je agresor, popřípadě kolik je agresorů, kdo je iniciátor a kdo je aktivní účastník šikanování
- kdy a kde k šikaně dochází
- jakou formou, co a jak dělali agresori konkrétním obětím
- jak dlouho a jak často trvá
- proč ubližovali
- jaké opatření navrhnou a proč
- jak lze násilí v budoucnu zabránit

Důležité je vytvoření seznamu hlavních typů agresorů /iniciátorů, aktivních účastníků a agresorů, kteří jsou současně obětmi/ a u jejich jmen si zaznamenat co nejpřesnější údaje kdy, kde, jak a komu co dělali.

KRIZOVÝ PLÁN „B“

Zahrnuje situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její spolupráce se specializovanými institucemi a policií /např. řešení pokročilé a nestandardní šikany, výbuchu skupinového násilí vůči oběti/.

Kroky: 1/ překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti

2/ domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování

3/ zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi

4/ pokračující pomoc a podpora oběti

5/ nahlášení policii

6/ vlastní vyšetřování

V rámci první pomoci je nutné spolupracovat s dalšími institucemi a orgány /PPP Benešov, SVP Dobřichovice, OSPOD, Policie ČR/ viz. Krizový plán školy. V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat péči PPP Benešov, SVP Dobřichovice nebo dalších odborníků.

3./ Výchovná opatření

Pro potrestání agresorů lze využít: - napomenutí a důtka třídního učitele

- důtka ředitele školy

- snížená známka z chování

Pro nápravu situace je důležité pracovat s celým třídním kolektivem. Žáci jsou informováni o rizicích agresivního chování a o výchovných opatřeních školy, o možnostech pomoci pro oběti a svědky šikany.

V mimořádných případech může ředitel školy: - doporučit rodičům dobrovolné umístění

dítěte do SVP nebo pobyt v diagnostickém ústavu

- podat návrh OSPODu k zahájení práce s rodinou

4./ Spolupráce s rodiči

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření zodpovědný ředitel školy. Při vyšetřování i nápravě je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce, třídního učitele a ostatních pedagogických pracovníků s rodiči obětí i agresorů. Je vhodné jednat s rodiči obětí a agresorů odděleně, rodiče agresorů zvát po páru. Je žádoucí

přítomnost obou zákonných zástupců. Je důležité se seznámit s případem a opatřeními, která škola přijme. Jednání je přítomen ředitel školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel. Z jednání se vytvoří zápis, který podepíše všichni přítomní. **Při jednání je nutný taktní přístup a zejména zachování důvěrnosti informací.**

PŘÍLOHA

Znaky šikanování

1/ **Nepřímé (varovné) znaky** šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními.
- O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Jeho oděv je zašpiněný nebo poškozený.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.

- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- **Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízpůsobovací konflikty nejsou vzácností!**

2/ **Přímé znaky** šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný žák konkrétní přezdívkou nebo „legrací“ zranitelný.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávisným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Stádia šikanování /podle Michala Koláře, MP MŠMT Čj.24 246/2008-6 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení/

1. stadium: **Zrod ostrakismu**

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

2. stadium: **Fyzická agrese a přitvrzování manipulace**

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

3. stadium: **Vytvoření jádra /klíčový moment/**

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

4. stadium: **Většina přijímá normy**

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

5. stadium: **Totalita nebo dokonalá šikana**

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

Druhy šikanování

Fyzická aktivní přímá – útočníci oběť věší, škrtí, kopou, fackují

Fyzická aktivní nepřímá – kápo pošle nohsledy, aby oběť zbili, oběti jsou poničeny věci

Fyzická pasivní přímá – agresor nedovolí oběti, aby si sedla do lavice

- fyzické bránění oběti v dosahování jejích cílů

Fyzicky pasivně nepřímá – agresor odmítne oběť na její požádání pustit ze třídy na záchod

- odmítnutí splnění požadavků

Verbální aktivní přímá – nadávání, urážení, zesměšňování

Verbální aktivní nepřímá – rozšiřování pomluv, patří sem i tzv. symbolická agrese, která může

být vyjádřena v kresbách, básních apod.

Verbální pasivní přímá – neodpovídá na pozdrav, otázky apod.

Verbální pasivní nepřímá – spolužáci se nezastanou oběti, je-li nespravedlivě obviněna z ně-

čeho, co udělali její trýznitelé.

Informační leták pro žáky

Nikdo nemá právo druhému ubližovat!

Spolužáci se k tobě chovají nepřátelsky, ubližují ti a ty nevíš, jak dál.

Víš o někom, kdo je šikanován, a je ti ho líto.

PŘEKONEJ STRACH A ZAJDI ZA UČITELEM, KTERÉMU DŮVĚŘUJEŠ.

Co je to šikanování?

Za šikanování se považuje to, když jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že ti někdo, komu se nemůžeš ubránit, dělá, co ti je nepříjemné, co tě ponižuje, nebo to prostě bolí. Strká do tebe, nadává ti, schovává ti věci. Ale může ti znepříjemňovat život i jinak. Pomlouvá tě, intrikuje proti tobě, navádí spolužáky, aby s tebou nemluvili a nevšímali si tě. Později se otravování života stupňuje a zdokonaluje. Nastupuje fyzické násilí /bití, krádeže a poškozování věcí/. Šikanování je vážná věc a v řadě případů bývá trestným činem.

Proč bývá člověk šikanován?

Není to proto, že by byl špatný, nebo proto, že by si to nějak zasloužil. Chyba není v něm, ale ve špatných vztazích mezi některými spolužáky. Převládá v nich bezohlednost a násilí.

Jak se můžeš bránit?

Když se ptali jednoho zoufalého žáka, proč o svém trápení neřekl rodičům, odpověděl: „Já nevím, když přijdu domů, tak se na to snažím nemyslet. A doufám, že už to bude lepší.“ Myslet si, že to bude lepší, je omyl. Nikomu nic neříct, je strkání hlavy do písku, které situaci jenom zhoršuje. Nevzdávej to a udělej následující:

--- Obrat' se na učitele, kterému důvěřuješ. Může ti pomoci, bude ti věřit a neprozradí tě.

--- Svěř se svým rodičům.

--- V případě, že nenajdeš odvalu říct to ani svým rodičům, zavolej na pražskou Linku bezpečí, telefon 800 155 555 nebo 116 111. Bezplatně můžeš telefonovat z celé republiky. Nepotřebuješ k tomu peníze ani telefonní kartu. Tito lidé ti budou věřit, protože nejsi sám, komu se něco podobného děje.

Příloha č.5

STRATEGIE PREVENCE A ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKŮ ŠKOLY

Školní neúspěšnost je vážným problémem, jehož řešení si vyžaduje náročnou práci s dítětem a často také s rodinou dítěte. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinné výchově. Neprospěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat. Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky.

Strategie předcházení školního neúspěchu vychází z Vyhlášky č.27/2016 Sb. a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

1. Příčiny školní neúspěšnosti

- a) osobnost dítěte – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka, nízká motivace
- b) rodina – nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace
- c) nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi žákem a učitelem, popř. mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou

2. Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy

- a) motivace a zvyšování sebedůvěry – klademe na žáka přiměřené nároky
- zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky
 - oceňujeme jeho jedinečnost
 - umožňujeme žákovi vyslovovat vlastní názory
 - podporujeme aktivitu žáka
 - pomáháme mu a radujeme se z jeho úspěchů
 - vyhýbáme se negativnímu srovnávání
- b) pedagogičtí pracovníci – znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka
 - spolupracují s třídním učitelem, popř. se Školním poradenským pracovištěm
 - znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností
 - znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav

- efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci
- nabízejí žákům i jejich zákonným zástupcům konzultace
- vytvářejí bezpečnou atmosféru ve třídě i ve škole
- vhodně a pravidelně komunikují se zákonnými zástupci
- jednotně postupují při řešení problémového chování

3. Řešení školní neúspěšnosti

Eviduje-li třídní učitel nebo jiný pedagogický pracovník žáka, u kterého došlo k náhlému výraznému zhoršení prospěchu, informuje o tom neprodleně Školní poradenské pracoviště i vedení školy. O těchto žácích jsou pedagogičtí pracovníci informováni na pedagogických radách. O náhlém zhoršení prospěchu během roku nebo výrazně zvýšené absenci jsou zákonní zástupci prokazatelně informováni zpravidla třídním učitelem. Po zjištění příčiny zvolí třídní učitel ve spolupráci se Školním poradenským pracovištěm některý z následujících postupů:

- a) poskytnutí pedagogické intervence
- b) vypracování Plánu pedagogické podpory 1.stupně
- c) doporučení k vyšetření ve školském poradenském zařízení (PPP, SPC)
- d) doporučení služeb odborníků

4) Formy práce s neúspěšnými žáky

Pro úspěšnost jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem:

- snažíme se problém zachytit co nejdříve a zjistit jeho příčiny
- úzce spolupracujeme s PPP, SPC i zákonnými zástupci

- pomáháme zákonným zástupcům zajistit odborná vyšetření
- uplatňujeme k žákům individuální přístup, respektujeme jejich individuální tempo
- posilujeme motivaci žáků
- nabízíme žákům individuální konzultace po vyučování nebo před vyučováním
- pro zjišťování úrovně vědomostí a dovedností žáků volíme takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a posilují pozitivní motivaci
- v hodnocení se zaměřujeme na pozitivní výkony žáka
- užíváme podpůrných aktivit (oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení, umožnění opakovaného opravného pokusu)
- používání podpůrných aktivit (přehledy, tabulky)
- nezdůrazňujeme nedostatky a chyby žáka
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, zadání práce na domácí přípravu